

منطقه اکو و مناطق و بلوک های اقتصادی مجاور: رقابت یا همکاری

جریان منطقه‌گرایی پس از جنگ جهانی دوم از سال ۱۹۵۶ آغاز گردید و پس از قرن بیستم، بحث همکاری های منطقه‌ای از اهمیت بیشتری برخوردار شد. توسعه همکاری‌ها در قالب سازمان‌های منطقه‌ای همواره به عنوان رهیافتی جهت خروج از بحران‌های بین‌الملل و راهکار بسیار مناسبی برای روبرو شدن با پدیده‌های منفی جهانی شدن مورد توجه بوده و بدون شک، همکاری و هماهنگی بیشتر کشورها در قالب سازمان‌های منطقه‌ای، قدرت رویارویی با مسائل جدید دنیای امروز را افزایش داده است.

در این میان سازمان همکاری منطقه‌ای (اکو) با حدود ۸ میلیون کیلومتر مربع وسعت و جمعیتی بالغ بر ۴۲۰ میلیون نفر، با برخورداری از منابع غنی معدنی، از ظرفیت‌های بالقوه عظیم برخوردار بوده، در یکی از حساس‌ترین مناطق جهان قرار گرفته و تلاش می‌کند تا الگوی موفق‌تری از همکاری‌های منطقه‌ای را به نمایش بگذارد.

با توجه به پتانسیل‌های موجود در منطقه اکو و مناطق هم‌سایه مانند جی سی سی، سارک و آسه آن، یکی از حوزه‌های همکاری بین این مناطق تجارت بوده و فعال‌سازی کمیته تجارت میان این مناطق مورد تاکید می‌باشد. حوزه دیگر همکاری‌ها حضور در طرح‌های مختلف می‌باشد و با عنایت به توانمندی شرکت‌های منطقه اکو برای مشارکت در طرح‌ها، ایجاد شرکت‌های مشترک در این منطقه برای فعالیت در سه منطقه یاد شده پیشنهاد می‌گردد.

مطمئناً اکو و هر یک از مناطق سارک، آسه آن و شورای همکاری خلیج فارس می‌توانند همکاری‌های متقابل را بویژه در بخش‌های تجارت، حمل و نقل، انرژی و ارتباطات داشته باشند. با عنایت به موافقتنامه‌های اجرا شده در مناطق سارک، آسه آن و جی سی سی، می‌توان الگوی مناسبی جهت پیشبرد فعالیت‌ها بخصوص در زمینه ویزا، تعرفه‌ها و سرمایه‌گذاری در منطقه اکو تعریف نمود.

زمینه‌های همکاری در هر یک از مناطق منتخب اشاره شده در این مقاله، در جدول زیر منعکس شده است. همانطور که دیده می‌شود در این میان تنها اکو دارای گرایش صرف اقتصادی بوده، درحالی‌که دیگر مناطق در عین اقتصادی بودن، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی نیز می‌باشند. همین موضوع نشان‌دهنده اهمیت همکاری‌ها بخصوص همکاری‌های اقتصادی در میان این مناطق است.

از اینرو در گزارش حاضر، مناطق منتخب تنها از نظر شاخص‌های اقتصادی بررسی شده و در پایان با اشاره به وضعیت تجارت این مناطق، بر مکمل بودن و لزوم همکاری این مناطق تاکید خواهد شد.

نام سازمان	زمینه همکاری در میان اعضا
اکو	اقتصادی
جی سی سی	سیاسی، اجتماعی و اقتصادی
سارک	سیاسی، اقتصادی
آسه آن	سیاسی، اقتصادی و فرهنگی

سازمان همکاری های اقتصادی (اکو)^۱

سه کشور ایران، پاکستان و ترکیه در سال ۱۹۶۲ با هدف اعتلای سطح زندگی اقتصادی مردم منطقه نخستین بار این سازمان را با نام اختصاری سازمان همکاری عمران منطقه ای (آر سی دی) پایه ریزی کردند. پس از انقلاب اسلامی در ایران، کار سازمان با وقفه مواجه شد و در سال ۱۹۸۵ با نام «اکو» حیات خود را از سر گرفت.

پس از فروپاشی شوروی، جمهوری های آذربایجان، قزاقستان، ترکمنستان، قرقیزستان، ازبکستان، و تاجیکستان به همراه افغانستان نیز به سازمان اکو پیوسته و با توسعه این سازمان در نوامبر ۱۹۹۲ از سه عضو به ده کشور، اکو نقش جدیدی پیدا کرد. طبق اساسنامه این سازمان، اکو برای بهبود شرایط توسعه اقتصادی پایدار کشورهای عضو تلاش نموده و برای حذف تدریجی موانع تجاری در این منطقه فعالیت دارد.

زبان رسمی اکو انگلیسی و مقر اصلی آن، شهر تهران می باشد.

اعضاء:

افغانستان / آذربایجان / ایران / قزاقستان / قرقیزستان / پاکستان / تاجیکستان / ترکیه / ترکمنستان / ازبکستان

اهداف شکل گیری و فعالیت اکو:

اهداف	نام سازمان
ارتقاء شرایط برای توسعه اقتصادی پایدار و افزایش سطح زندگی و رفاه مردم.	سازمان همکاری منطقه ای (اکو)
گسترش تجارت درون منطقه ای و فرامنطقه ای و حذف موانع تجاری.	
تلاش در جهت ادغام تجارت کشورهای منطقه با تجارت جهانی و ارتقای همکاری های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، فنی و علمی	
توسعه زیربنای حمل و نقل و ارتباطات.	
توسعه همگرایی بخش دولتی و خصوصی با تاکید بر آزادسازی اقتصادی.	
تدوین برنامه مشترک جهت توسعه منابع انسانی و بهره برداری از منابع طبیعی و تهیه برنامه مشترک برای توسعه منابع انسانی در این ده کشور.	
فعالیت در جهت تسریع برنامه توسعه حمل و نقل و ارتباطات	

همکاری بین کشورهای عضو اکو زمینه های گوناگون اقتصادی را در بر می گیرد، اما حمل و نقل، انرژی و تجارت، سه بخش اولویت دار همکاری کشورهای عضو این سازمان است. با عنایت به این الویت ها، اکو سعی بر اجرای موافقت نامه های منطقه ای زیر در راستای دستیابی به اهدافش دارد.

- موافقتنامه تجاری اکو (اکوتا)

کشورهای ایران، ترکیه، پاکستان، تاجیکستان و افغانستان بنای موافقتنامه تجاری اکو را در ۱۳ آبان (جولای ۲۰۰۳) با هدف کاهش تعرفه ها بنا نهادند. در دومین اجلاس وزرای بازرگانی اکو، سه کشور بنیانگذار به پیشنهاد وزیر بازرگانی جمهوری اسلامی ایران تصمیم به کاهش سقف تعرفه ها به حداکثر ۱۰ درصد در مدت ۵ سال گرفتند.

¹ Economic Cooperation Organization (ECO)

- موافقتنامه چارچوب حمل و نقل و ترانزیت

تمامی اعضای اکو به جز ازبکستان و ترکمنستان، عضو این موافقتنامه که در ۹ می ۱۹۹۸ در آلماتی تاسیس شد، می‌باشند. موافقتنامه چارچوب حمل و نقل، سند جامعی است که کلیه مسائل حمل و نقل جاده‌ای، ریلی و دریایی و نیز موضوعات گمرکی، تسهیلات تجاری و امور بیمه‌ای را در بر می‌گیرد.

- موافقتنامه تشویق و حمایت از سرمایه گذاری

سه کشور افغانستان، آذربایجان و ترکیه موافقتنامه مذکور را در ۷ جولای ۲۰۰۵ در استانبول در راستای گسترش سرمایه گذاری در منطقه امضا نموده‌اند.

- موافقتنامه تاسیس شرکت بیمه اتکایی اکو

کمیته سه جانبه برای نهایی کردن موافقتنامه مزبور توسط سه کشور ایران، ترکیه و پاکستان در دستور کار است.

- موافقتنامه تسهیلات ویزایی اکو

این موافقتنامه در ۱۵ مارس ۱۹۹۵ در اسلام آباد به امضاء رسیده و قرقیزستان، تاجیکستان و ازبکستان به این موافقتنامه پیوسته‌اند.

- موافقتنامه تاسیس بانک اکو:

موافقتنامه تاسیس بانک اکو، در ۱۵ مارس ۱۹۹۵ در اسلام آباد به امضاء رسیده و بر این اساس، بانک اکو فعالیت خود را شروع کرده است. مقر این بانک در استانبول و دارای شعب در تهران و اسلام آباد است.

مرور کلی کشورهای عضو اکو

کشور	جمعیت (میلیون نفر)			نیروی کار ۲۰۱۰/ (میلیون)	نیروی کار به تفکیک بخشهای اساسی اقتصاد (درصد)			وسعت (کیلومتر مربع)
	۲۰۲۵	۲۰۱۰	۲۰۰۵		کشاورزی	صنعت	خدمات	
افغانستان	۴۷,۶۰۲	۳۰,۱۷۹	۲۵,۶۹۳	۱۵	۷۸,۶	۵,۷	۱۵,۷	۶۵۲۲۳۰
آذربایجان	۱۰,۵۶۳	۹,۰۴۹	۸,۶۱۳	۵,۹۳۳	۳۸,۳	۱۲,۱	۴۹,۶	۸۶۶۰۰
ایران	۸۳,۱۴۲	۷۴,۷۶۱	۶۹,۳۹	۲۵,۷	۲۵	۳۱	۴۵	۱۶۴۸۱۹۵
قزاقستان	۱۸,۳۳۵	۱۶,۴۳۴	۱۵,۲۱۹	۸,۶۱۱	۲۸,۲	۱۸,۲	۵۳,۶	۲۷۲۴۹۰۰
قرقیزستان	۶,۳۵۵	۵,۴۷۸	۵,۱۸۹	۲,۳۴۴	۴۸	۱۲,۵	۳۹,۵	۱۹۹۹۵۱
پاکستان	۲۲۰,۶۰۹	۱۷۱,۷۳	۱۵۲,۵۳	۵۵,۷۷	۴۳	۲۰,۳	۳۶,۶	۷۹۶۰۹۵
تاجیکستان	۸,۵۱۰	۷,۶۸۸	۶,۹۲	۲,۱	۴۹,۸	۱۲,۸	۳۷,۴	۱۴۳۱۰۰
ترکیه	۸۳,۹۸۴	۷۱,۳۴۱	۶۷,۲۲۴	۲۵,۶۴	۲۹,۵	۲۴,۷	۴۵,۸	۷۸۳۵۶۲
ترکمنستان	۵,۹۴۶	۵,۴۳۹	۵,۰۲۴	۲,۳	۴۸,۲	۱۴	۳۷,۸	۴۸۸۱۰۰
ازبکستان	۳۲,۲۳۷	۲۸,۲۴۶	۲۶,۴۰۸	۱۶	۴۴	۲۰	۳۶	۴۴۷۴۰۰
مجموع	۵۱۷,۲۸۳	۴۲۰,۳۴۵	۳۸۲,۲۱	۱۵۹,۳۹۸				۷۹۷۰۱۳۳
میانگین					۴۳,۲۶	۱۷,۱۳	۳۹,۷	

<http://esa.un.org>   www.indexmundi.com

مطابق آمار ارائه شده توسط سازمان ملل، جمعیت منطقه اکو در سال ۲۰۰۵، ۳۸۳ میلیون نفر بوده که به حدود ۴۲۱ میلیون نفر در سال ۲۰۱۰ رسیده و پیش بینی شده که این جمعیت در سال ۲۰۲۵ از مرز ۵۱۷ میلیون نفر فراتر رود. در سال ۲۰۱۰، حدود ۴۰ درصد از کل جمعیت ۴۲۱ میلیون نفری منطقه اکو را نیروی کار تشکیل داده است درحالیکه بطور متوسط ۴۰ درصد شاغل در بخش خدمات، ۱۷ درصد صنعت و ۴۳ درصد در بخش کشاورزی مشغول بکارند. طبق آمار جدول فوق، مساحت منطقه اکو حدود ۸ میلیون کیلومتر مربع می باشد که بیش از نیمی از آن را دو کشور قزاقستان و ایران تشکیل داده‌اند.

عملکرد اقتصادی کشورهای عضو اکو (۲۰۱۰)

کشور	تولید ناخالص داخلی (میلیارد دلار)		بخشهای اقتصاد به صورت درصد از تولید ناخالص داخلی/۲۰۱۰			نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی/۲۰۱۰
	۲۰۱۰	۲۰۰۹	صنعت	کشاورزی	خدمات	
افغانستان	۱۵/۵۴۱	۱۲/۴۶۶	۲۶/۳	۳۱/۶	۴۲/۱	۸/۲
آذربایجان	۵۴/۳۷	۴۳/۰۷۶	۶۰	۵/۲	۳۴/۸	۵
ایران	۴۰۷/۳۸۲	۳۶۲/۵۷۴	۴۱/۷	۱۱	۴۷/۳	۳/۳
قزاقستان	۱۴۸/۰۴۷	۱۱۵/۳۰۸	۴۲/۸	۵/۴	۵۱/۸	۷/۲۵۱
قرقیزستان	۴/۶۱۵	۴/۶۸۳	۲۵/۸	۲۴/۵	۴۹/۷	-۱/۴
پاکستان	۱۷۶/۸۷	۱۶۱/۸۱۹	۲۵/۴	۲۱/۲	۵۳/۴	۳/۷۵
تاجیکستان	۵/۴۶۲	۴/۹۷۷	۲۲/۹	۱۹	۵۸/۱	۶/۵
ترکیه	۷۳۵/۴۸۷	۶۱۴/۴۱۷	۲۶/۶	۹/۶	۶۳/۸	۸/۹
ترکمنستان	۲۰/۰۰۱	۱۸/۶۵۱	۲۱/۴	۸/۳	۷۰/۳	۹/۲
ازبکستان	۳۸/۹۸۷	۳۳/۴۶۱	۳۸/۴	۲۲/۳	۳۹/۳	۸/۵
مجموع	۱۹۰۶/۷۷	۱۳۷۱/۴۳۲				
میانگین			۳۳/۱۳	۱۵/۸۱	۵۱/۰۶	۵/۹

www.indexmundi.com

مجموع تولید ناخالص داخلی منطقه اکو با ۳۹ درصد رشد از رقم ۱۳۷۲ میلیارد دلاری در سال ۲۰۰۹ به ۱۹۰۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده است. در سال ۲۰۱۰، بیش از نیمی از تولید ناخالص داخلی منطقه اکو را بخش خدمات تشکیل داده است. لازم به ذکر است در سال ۲۰۱۰ میزان متوسط تولید ناخالص داخلی سرانه منطقه اکو ۶۵۱۵ دلار بوده است.

جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی به منطقه اکو

(میلیون دلار / درصد)

کشور	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۷	۲۰۰۰
افغانستان	۷۶	۱۸۵	۲۴۳	-
آذربایجان	۵۶۳	۴۷۳	-۴۷۴۹	۱۳۰
ایران	۳۶۱۷	۳۰۱۶	۱۶۷۰	۱۹۴
قزاقستان	۹۹۶۱	۱۳۷۷۱	۱۱۱۱۹	۱۲۸۳
قرقیزستان	۲۳۴	۱۹۰	۲۰۹	-۲
پاکستان	۲۰۱۶	۲۳۳۸	۵۵۹۰	۳۰۹
تاجیکستان	۴۵	۱۶	۳۶۰	۲۴
ترکیه	۹۰۷۱	۸۴۱۱	۲۲۰۴۷	۹۸۲
ترکمنستان	۲۰۸۳	۳۸۶۷	۸۵۶	۱۳۱
ازبکستان	۸۲۲	۷۱۱	۷۰۵	۷۵
اکو	۲۹۴۸۷	۳۲۹۷۸	۳۸۰۵۰	۳۱۲۴
جهان	۱۲۴۳۶۷۱	۱۱۸۵۰۳۰	۱۹۷۰۹۴۰	۱۴۰۲۶۸۰
FDI اکو بعنوان درصدی از FDI جهان	۲ / ۳۸	۲ / ۷۹	۱ / ۹۴	۰ / ۲۳

Source: UNCTAD, FDI/TNC database, 2011

این رشدها نشان دهنده وجود ظرفیت ها و زمینه های بالقوه لازم در کشورهای عضو اکو جهت توسعه اقتصادی و صنعتی بوده و می توان با برقراری ترجیحات تجاری و افزایش جذابیت تجارت در منطقه، سرمایه های خارجی بیشتری را برای راه اندازی طرح-های مهم جذب کرد.

جریان ورود بالای سرمایه همراه با منابع عظیم داخلی، باعث شده که این کشورها اقدام به تامین مالی طرح های بزرگ در توسعه منابع طبیعی و زیر ساخت ها به منظور متنوع کردن اقتصاد نمایند. وجود بزرگترین منابع نفت و گاز جهان، انواع فلزات معدنی، دسترسی به منابع آبی مناسب و آب و هوای متنوع، کشورهای عضو اکو را به طور بالقوه از موقعیتی ممتاز جهت جذب هرچه بیشتر سرمایه های مستقیم خارجی برخوردار نموده است.

ارزش تجارت جهانی اعضای اگو - (هزار دلار، ۲۰۰۸/۲۰۰۹/۲۰۱۰)

واردات			صادرات			کشور
۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	
۷,۰۳۳,۴۱۴	۳,۳۳۶,۴۳۵	۳,۰۱۹,۸۶۰	۴۴۳,۲۹۸	۴۰۳,۴۴۱	۵۴۰,۰۶۶	افغانستان
۶,۷۹۷,۶۵۹۶	۶,۱۱۹,۰۶۰	۷,۱۶۱,۸۴۷	۲۱,۲۷۸,۴۲۰	۱۴,۶۸۸,۷۲۸	۴۷,۷۵۶,۲۲۹	آذربایجان
۴۸,۱۹۰,۶۴۷	۴۵,۹۱۱,۱۱۴	۵۸,۷۱۰,۹۷۴	۷۵,۸۴۶,۵۴۳	۶۵,۱۳۱,۱۰۲	۱۰۷,۱۸۹,۸۴۸	ایران
۲۶,۷۱۸,۳۹۰	۲۸,۴۰۸,۶۸۰	۳۷,۸۱۵,۳۷۲	۴۵,۷۹۲,۵۴۷	۴۳,۱۹۵,۷۶۲	۷۱,۱۷۱,۹۵۶	قزاقستان
۳,۲۲۲,۶۳۵	۲,۹۷۳,۸۶۷	۴,۰۷۲,۳۲۸	۱,۴۸۸,۴۰۱	۱,۱۷۸,۲۷۴	۱,۶۱۷,۵۶۱	قرقیزستان
۳۷,۵۳۷,۰۲۵	۳۱,۵۸۳,۷۱۸	۴۲,۳۲۶,۵۶۷	۲۱,۴۱۳,۱۰۳	۱۷,۵۵۴,۶۹۸	۲۰,۲۷۹,۰۴۶	پاکستان
۲,۶۴۴,۳۰۵	۲,۵۶۴,۲۸۳	۳,۳۹۶,۹۱۵	۹۱۱,۲۴۸	۹۰۴,۳۹۰	۱,۰۶۳,۷۲۵	تاجیکستان
۱۸۵,۵۴۱,۰۳۷	۱۴۰,۸۶۹,۰۱۳	۲۰۱,۹۶۰,۷۷۹	۱۱۳,۹۷۹,۴۵۲	۱۰۲,۱۳۸,۵۲۶	۱۳۲,۰۰۲,۳۸۵	ترکیه
۴,۱۱۱,۰۰۲	۵,۲۹۷,۶۰۹	۴,۱۳۶,۸۳۸	۲,۳۶۹,۴۹۵	۲,۲۴۸,۷۸۳	۹,۰۸۶,۰۱۸	ترکمنستان
۷,۰۴۹,۳۷۳	۸,۰۹۰,۴۹۱	۹,۱۲۶,۱۴۶	۵,۰۴۶,۲۴۲	۵,۳۶۸,۹۶۸	۷,۱۸۱,۹۹۴	ازبکستان
۳۹۰,۰۲۴,۴۲۴	۲۷۵,۱۵۴,۲۷۰	۳۷۱,۷۲۷,۶۲۶	۲۸۸,۵۶۸,۷۴۶	۲۵۲,۸۱۲,۶۷۲	۳۹۷,۸۸۸,۸۲۸	مجموع تجارت جهانی
۲۴,۸۲۲,۷۴۸	۲۰,۵۳۷,۸۱۷	۲۸,۸۷۶,۴۸۴	۲۴,۶۶۴,۱۹۵	۱۹,۲۲۱,۰۳۸	۲۷,۶۰۳,۳۷۸	مجموع تجارت درون منطقه ای
۲۰۰۸		۲۰۰۹		۲۰۱۰		تجارت درون منطقه ای اگو
۷ / ۳۰		۷ / ۵۳		۸,۰۲		بصورت درصدی از تجارت کل

www.Trademapp.org

ارزش تجارت درون منطقه ای اعضای اکو(به/از سایر اعضای اکو) - (هزار دلار، ۲۰۰۸/۲۰۰۹/۲۰۱۰)

کشور	صادرات به اکو			واردات از اکو		
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰
افغانستان	۱۳۸،۲۰۴	۱۸۱،۳۸۶	۱۴۴،۹۱۸	۲،۷۲۲،۴۸۹	۳،۲۹۰،۰۰۲	۲،۰۲۲،۹۹۷
آذربایجان	۱،۶۲۶،۵۴۷	۱،۰۵۰،۹۵۱	۱،۳۳۷،۵۲۱	۲،۰۵۹،۰۵۱	۱،۶۱۴،۶۳۳	۱،۹۹۶،۰۴۴
ایران	۹،۲۷۸،۳۵۴	۴،۶۴۸،۰۴۸	۸،۶۵۳،۶۳۸	۴،۱۹۶،۸۸۱	۳،۶۹۳،۶۲۹	۳،۳۶۰،۹۴۰
قزاقستان	۶،۹۰۳،۲۶۹	۴،۲۲۸،۷۲۲	۳،۱۸۴،۹۶۹	۲،۱۷۵،۲۴۴	۱،۳۰۳،۹۵۱	۱،۰۵۲،۰۹۳
قرقیزستان	۵۰۱،۲۱۵	۳۴۰،۶۶۴	۲۹۳،۳۵۹	۸۰۸،۶۵۳	۶۶۱،۹۸۱	۶۶۲،۵۸۶
پاکستان	۱،۵۱۵،۴۲۶	۱،۲۰۵،۴۹۵	۲،۶۳۴،۶۵۱	۱،۲۳۹،۰۳۲	۱،۳۴۰،۰۱۲	۱،۳۶۲،۹۶۰
تاجیکستان	۲۰۸،۹۰۱	۱۹۹،۱۳۶	۲۹۳،۸۲۰	۵۲۴،۱۳۳	۳۹۶،۵۷۸	۱۶۸،۳۸۲
ترکیه	۵،۲۶۲،۱۷۷	۵،۱۴۸،۱۷۱	۶،۷۰۱،۳۲۴	۱۲،۳۸۱،۰۶۹	۵،۶۰۷،۱۲۷	۱۲،۵۰۴،۴۷۳
ترکمنستان	۷۰۱،۱۴۵	۴۹۷،۳۸۶	۴۳۳،۲۶۸	۹۱۷،۲۸۶	۱،۱۰۱،۹۴۹	۱،۳۴۶،۰۹۵
ازبکستان	۱،۴۶۸،۱۴۰	۱،۷۲۱،۰۷۹	۹۸۶،۷۲۷	۱،۸۵۲،۶۴۶	۱،۳۴۶،۱۳۷	۳۴۶،۱۷۸

www.Trademap.org

انجمن ملل جنوب شرق آسیا (آ.سه.آن) (Association of Southeast Asian Nations - ASEAN)

انجمن ملل جنوب شرق آسیا یک سازمان بین‌المللی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در آسیای جنوب شرقی است که در ۸ آگوست ۱۹۶۷ در شهر بانکوک تایلند توسط ۵ کشور اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور و تایلند برای همبستگی علیه گسترش کمونیستها در ویتنام و شورش‌های درون مرزهای خود این کشورها تاسیس شد. پس از آن برونی در سال ۱۹۸۴، ویتنام در سال ۱۹۹۵، لائوس و میانمار (برمه) در سال ۱۹۹۷ و کامبوج در سال ۱۹۹۹ به عضویت این مجموعه درآمدند. هم‌اکنون جمعیت این منطقه بالغ بر ۶۰۰ میلیون نفر و مساحت آن ۴،۵ میلیون کیلومتر مربع می‌باشد.

آسه آن همکاری‌هایش را به موارد سیاسی و استراتژیک محدود کرد و هدفش را ارتقاء صلح و ثبات در منطقه عنوان نمود. باید بر این نکته تاکید کرد که آ-سه-آن به‌مثابه سازمانی اقتصادی در منطقه متولد نشد. تقویت تجاری و پیوستگی اقتصادی تا سال ۱۹۷۸، در آ-سه-آن به‌وجود نیامد. تا آنکه در همین سال، ترتیبات تجاری ترجیحی (PTA) مورد توافق اعضا قرار گرفت و تا ۱۵ در صد حاشیه ترجیحی ۷۱ کالا و تولیدات صنعتی را شامل گردید. متعاقباً یک پیشنهاد تجاری آزاد قویتر در طول مذاکرات، مورد توافق اعضا قرار گرفت.

اعضاء:

برونئی دارالسلام / اندونزی / لائوس / مالزی / میانمار / فیلیپین / سنگاپور / تایلند / ویتنام / کامبودیا.

اهداف شکل گیری و فعالیت آسه آن:

اهداف	نام سازمان
تسریع رشد و توسعه منطقه از طریق مشارکت همگانی کشورهای عضو؛	آ.سه.آن
تضمین صلح و ثبات منطقه؛	
همکاری‌های گسترده در زمینه‌های اقتصادی؛ گسترش تجارت، توسعه حمل و نقل و ارتباطات و بالا بردن استاندارد زندگی ساکنان منطقه	
گسترش همکاری‌ها در زمینه فنی و تحقیقات؛	
افزایش سطح بخش‌های کشاورزی، حمل و نقل و صنایع کشورهای عضو.	
تشویق همکاری مساعدت متقابل در زمینه های مشترک مورد علاقه	
همکاری با سازمان های بین المللی، و فرا منطقه ای	
کمک متقابل در زمینه آموزش و پرورش، فنی و حرفه ای و تسهیلات و امکانات تحقیقاتی و پژوهشی.	

هدف نهایی آسه آن، ایجاد بازار واحدی که در آن گردش کالا، خدمات و سرمایه بین کشورهای عضو با اولویت خدمات هوایی، محصولات کشاورزی، صنعت خودرو، تجارت الکترونیک، محصولات لاستیکی، پوشاک و منسوجات، گردشگری و محصولات چوبی آزاد است، میباشد.

همکاری کشورهای عضو آسه آن، در زمینه‌های صنعتی، تجاری، سرمایه‌گذاری‌های مشترک، امور مالی و بانکداری، کشاورزی، انرژی، تکنولوژی و تحقیقات مشترک، آموزش و پرورش، توسعه اجتماعی، جهانگردی، امور فرهنگی، حمل و نقل و ارتباطات است. آسه آن بر همکاری منطقه ای مبتنی بر سه پایه یکپارچگی در زمینه های امنیت، اجتماعی فرهنگی و اقتصادی تاکید کرده است. گروه بندی منطقه ای بیشترین پیشرفت را در اتحاد اقتصادی داشته که هدفش ایجاد یک جامعه اقتصادی آسه آن (AEC) است.^۲ تا ۲۰۱۵ می باشد.

در راستای همبستگی هر چه بیشتر کشورهای عضو، آسه آن موافقت نامه های زیر را به امضاء رسانیده و سعی در اجرای آنها دارد.

منطقه تجارت آزاد - آسه.آن (ASEAN Free Trade Area -AFTA)

افتا (ASEAN Free Trade Agreement):

افتا موافقت‌نامه‌ای بین دولت‌های عضو آسه آن است که در ۲۸ ژوئیه ۱۹۹۲ در سنگاپور در زمینه کاهش تعرفه‌های تجاری و گمرکی به امضای مقامات کشورهای عضو رسید. در هنگام امضای این موافقت‌نامه، آسه آن شامل ۶ عضو (مالزی، اندونزی، سنگاپور، تایلند، فیلیپین و برونئی دارالاسلام) بوده و ۴ عضو دیگر که در سال‌های بعد به آن پیوستند (ویتنام، میانمار، لائوس و کامبوج)، همه تعهدات معاهده افتا را به‌طور کامل قبول نکرده و فقط بخشی از آن را پذیرفته‌اند.

هم اکنون منطقه تجارت آزاد آسه آن ایجاد شده و کشورهای عضو با اجرای جدول تعرفه های ترجیحی موثر مشترک (CEPT) به پیشرفت قابل ملاحظه ای در کاهش تعرفه های تجاری درون گروهی نائل آمده اند. بیش از ۹۹ درصد کالاهای مشمول^۳ این جدول در شش کشور عضو آسه آن شامل برونئی، اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور و تایلند تا دامنه صفر تا پنج درصد کاهش یافته اند. اعضاء جدیدتر آسه آن یعنی دول کامبوج، لائوس، میانمار و ویتنام نیز با انتقال تقریباً ۸۰ درصد کالاها به فهرست کالاهای مشمول جدول CEPT به تعهد خود عمل نموده اند .

2.ASEAN Economic Community (AEC)

^۳ کالاهایی که خارج از جدول فهرست مشمول CEPTA-AFTA قرار دارند، فهرست بسیار حساس و فهرست استثنائات کلی هستند.

یک برنامه کاری نیز برای حذف موانع غیر تعرفه ای در بین کشورهای عضو آسه آن از جمله فرایند تا سیس و اعلام وجود داشته است. روزآمد سازی تعریف کاری اقدامات و موانع غیر تعرفه ای، تا سیس پایگاه اطلاعاتی از کلیه اقدامات غیر تعرفه ای کشورهای عضو و حذف هماهنگ اقدامات غیر تعرفه ای غیر ضروری و ناعادلانه در حال نهایی شدن است.

منطقه جامع سرمایه گذاری آسه آن (ACIA):^۴

- اصول اساسی منطقه جامع سرمایه گذاری آسه آن به شرح زیر بوده و این منطقه جریان آزاد سرمایه گذاری را تشویق خواهد کرد.
- همه صنایع به منظور سرمایه گذاری آماده خواهد بود؛
  - اهداء رفتار ملی به سرمایه گذاران آسه آن با کمترین استثناء و به صورت فوری.
  - حذف موانع سرمایه گذاری
  - موثر کردن فرایند و رویه های سرمایه گذاری
  - افزایش شفافیت
  - تقبل اقدامات تسهیل سرمایه گذاری
  - واقع سازی کامل منطقه جامع سرمایه گذاری آسه آن با حذف لیست های مستثنیات موقت در تولیدات کشاورزی، ماهیگیری، جنگلداری و استخراج معدن تا سال ۲۰۱۰ برای بیشتر اعضای آسه آن و تا سال ۲۰۱۵ برای کشورهای (کامبودیا، لائو PDR، میانمار و ویتنام) برنامه ریزی شده است.

تجارت در خدمات آسه آن (AFAS):^۵

توافق نامه ای مبنی بر چارچوب کاری آسه آن در زمینه تجارت در خدمات در دسامبر ۱۹۹۵، اجلاس سران آسه آن، بانکوک مورد قبول واقع شد. به موجب این موافقتنامه دولتهای عضو آسه آن زمینه هایی از مذاکرات متوالی را به منظور آزاد سازی تجارت در امور خدماتی با هدف ارائه سطوح بالاتر تعهدات بصورت افزایشی اجرا خواهند کرد.

بازار واحد هوانوردی آسه آن (SAM):^۶

بازار واحد هوانوردی آسه آن توسط گروه کاری حمل و نقل هوایی آسه آن پیشنهاد و در اجلاس ماموران ارشد حمل و نقل آسه آن حمایت و بوسیله وزیران حمل و نقل آسه آن تأیید شده است. بازار نامبرده، توافق نامه آسمان باز را در منطقه تا سال ۲۰۱۵ معرفی نموده و انتظار خواهد داشت آزادی کامل مسافرت هوایی بین دول عضو با اجازه آسه آن باشد و آزادسازی توریسم، تجارت، سرمایه گذاری و سرویسها بین دول عضو جریان پیدا کند.

موافقت نامه آسمان باز - آسه آن

این موافقت نامه که با هدف آزاد سازی و مسافرت های هوایی بین شهر های دول عضو آسه آن طراحی شده، توسط گروه کاری حمل و نقل هوایی آسه آن پیشنهاد و مورد تایید وزرای حمل و نقل دولت های عضو، آسه آن در طی نشست که در اکتبر سال ۲۰۰۳ در میانمار برگزار شده بود قرار گرفت، این معاهده از اول ژانویه ۲۰۰۹ قابل اجرا بوده که در ابتدا فقط شامل شهرهای پایتخت دولت های عضو شده و به تدریج تا سال ۲۰۱۵ شهر های دیگر را شامل می گردد.

3. ASEAN Comprehensive Investment Area

4. ASEAN Framework Agreement on Trade in Services

5. ASEAN Single Aviation Market

شبکه دانشگاهی آسه آن ، مسابقات فوتبال آسه آن ، بورس تحصیلی آسه آن ، بازی های آسه آن و... از دیگر تشکیلات آسه آن می باشد.

موافقتنامه تاسیس و اجرای سیستم پنجره واحد (Single window):

این موافقتنامه در تاریخ ۹ دسامبر ۲۰۰۵ در کوالالامپور - مالزی بوسیله کشورهای برونئی، کمبودیا، اندونزی، لائو، مالزی، میانمار، فیلیپین، سنگاپور، تایلند، ویتنام، جهت اتخاذ دیدگاه واحد برای مثال در پردازش الکترونیکی اسناد تجاری در سطح ملی و منطقه ای که با تسهیل تجارت و سرمایه گذاری منجر به گسترش روابط اقتصادی در منطقه می شود، به امضاء رسید.

موافقت نامه گمرکات آسه آن:

موافقت نامه گمرکات آسه آن در تاریخ ۱ مارس ۱۹۹۷ در تایلند بوسیله کشورهای برونئی، اندونزی، مالزی، فیلیپین، سنگاپور، تایلند جهت تسهیل و هماهنگی ارزیابی گمرکات، اصطلاحات تعرفه ای بر اساس کدهای HS هماهنگ و پروسه های گمرکات جهت افزایش همکاری های اقتصادی آسه آن، ارتقاء تجارت و سرمایه گذاری در منطقه با هموارسازی جریان کالا و خدمات در مرزهای درون منطقه ای/ سهولت، شفافیت و کارایی در رسیدگی به درخواست ها به امضاء رسید.

موافقت نامه ترجیحی تجارت:

موافقت نامه اساسی مربوط به ترتیبات تجارت در فوریه ۱۹۷۷ و به منظور گسترش تجارت میان کشورهای آسه آن منعقد گردید. بر مبنای این موافقت نامه، اقداماتی جهت ترویج و تشویق تجارت میان کشورها مقرر گردید. از جمله این اقدامات می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. صنعت

همکاری صنعتی میان کشورهای آسه آن در چهار چوب سه پروژه صنعتی آسه آن صورت گرفت. در اولی طرحها و پروژه ها در مقیاس وسیع و با طرفهای دولتی وجود دارند و در دوم و سوم، فعالیت های بخش خصوصی مورد تایید دولت ها صورت می گیرد.

۲. سرمایه گذاری

کشورهای آسه آن برای رشد، ارتقاء و حمایت از سرمایه گذاری میان خود، از سال ۱۹۷۶ موافقت نامه ای منعقد و موارد زیر را مقرر داشته اند:

(الف) رفتار ملت کامله الوداد در سرمایه گذاری میان کشورهای آسه آن ،

(ب) تضمین ها در برابر ملی کردن،

(ج) جبران خسارت کافی در صورت مصادره ،

(د) بازگشت سخاوتمندانه منابع، سودها، بهره ، حق امتیازها، حقوق فنی سایر درآمدها،

(ز) بازگشت سرمایه و عواید حاصل از تسویه کامل یا جزئی هر گونه سرمایه گذاری میان آسه آن .

همچنین قرارداد های مجزایی در زمینه اجتناب از مالیات مضاعف و واداشتن نهاد های مالی منطقه ای در حمایت از تلاش های صنعتی و بازرگانی منطقه ای . وجود نیروی کار ارزان ، مواد خام و خطی مشی های لیبرال در سرمایه گذاری، باعث تداوم جذابیت آسه آن می شود.

پیشنهاد ویزای واحد شینگن و اعمال روند واحد جهت توسعه استانداردهای توریستی و امکان اشتغال در صنعت توریسم در آسه آن به صورتی که هر توریسم تنها یکبار درخواست ویزا نموده و قادر است از تمامی کشورهای عضو دیدن نماید، داده شده است. با پیشنهاد اتخاذ سیاست آسمان باز در منطقه و اجرای آن تا سال ۲۰۱۵، خطوط هوایی قادر خواهند بود آزادانه در آسمان منطقه پرواز نمایند و بدون محدودیت از سوی دولتهای مختلف در مسیرهای تعیین شده اقدام به حمل و نقل مسافر نمایند.

مرور کلی کشورهای عضو ASEAN

کشور	جمعیت (میلیون نفر)			نیروی کار (میلیون نفر)	نیروی کار به تفکیک بخشهای اساسی اقتصاد (درصد)			وسعت (کیلومتر مربع)
	۲۰۲۵	۲۰۱۰	۲۰۰۵		کشاورزی	صنعت	خدمات	
برونئی	۰,۷۹۵	۰,۴۱۷	۰,۳۷	۰,۱۹	۴,۲	۶۲,۸	۳۳	۵۷۶۵
کمبودیا	۱۶,۶۸۷	۱۴,۲۸۹	۱۳,۸۲۸	۸,۸	۵۷,۶	۱۵,۹	۲۶,۵	۱۸۱۰۳۵
اندونزی	۲۷۱,۸۵۱	۲۳۷,۶۴۱	۲۱۹,۸۵۲	۱۱۶,۵	۳۸,۳	۱۲,۸	۴۸,۹	۱۹۰۴۵۶۹
لائوس	۷,۴۲۹	۶,۴۳۷	۵,۸۸	۳,۶۹	۷۵,۱	NA	NA	۲۳۶۸۰۰
مالزی	۳۵,۱۸۶	۲۸,۲۵۱	۲۶,۴۷۷	۱۱,۶۳	۱۳	۳۶	۵۱	۳۲۹۸۴۷
برمه	۵۳,۱۹۴	۶۱,۱۸۷	۵۵,۳۹۲	۳۱,۶۸	۷۰	۷	۲۳	۶۷۶۵۷۸
فیلیپین	۱۱۷,۰۸۸	۹۴,۰۱۳	۸۵,۲۶۱	۳۸,۹	۳۳	۱۵	۵۲	۳۰۰۰۰۰
سنگاپور	۵,۸۰۱	۵,۱۶۵	۴,۴۰۱	۳,۱۵۶	۰,۱	۳۰,۲	۶۹,۷	۶۹۷
تایلند	۷۲,۸۸۴	۶۳,۸۷۸	۶۲,۴۱۸	۳۸,۶۴	۴۲,۴	۱۹,۷	۳۷,۹	۵۱۳۱۲۰
ویتنام	۹۹,۳۳۵	۸۸,۲۵۷	۸۳,۱۰۶	۴۷,۳۷	۵۳,۹	۲۰,۳	۲۵,۸	۳۳۱۲۱۰
مجموع	۶۷۹,۹۵۰	۶۰۰,۵۳۵	۵۵۶,۹۸۵	۳۰۰,۵۵۶				۴۴۷۹۶۲۱
میانگین					۳۸,۸	۲۰,۳	۴۰,۸۷	

<http://esa.un.org>   www.indexmundi.com

مطابق آمار ارائه شده توسط سازمان ملل، جمعیت منطقه آسه آن در سال ۲۰۰۵، ۵۵۷ میلیون نفر بوده که با ۸ درصد رشد به حدود ۶۰۰ میلیون نفر در سال ۲۰۱۰ رسیده و پیش بینی شده که این جمعیت در سال ۲۰۲۵ به ۶۸۰ میلیون نفر برسد. در سال ۲۰۱۰، حدود ۳۸ درصد از کل جمعیت ۴۲۱ میلیون نفری منطقه اکو را نیروی کار تشکیل داده درحالیکه به طور متوسط ۴۱ درصد شاغل در بخش خدمات، ۲۰ درصد صنعت و ۳۹ درصد در بخش کشاورزی مشغول بکار می باشند. طبق آمار جدول فوق، مساحت منطقه آسه آن ۴/۵ میلیون کیلومتر مربع می باشد که حدود ۲ میلیون کیلومتر آن را اندونزی تشکیل داده است.

عملکرد اقتصادی کشورهای عضو آ.سه.آن (۲۰۱۰)

کشور	تولید ناخالص داخلی (میلیارد دلار)		بخشهای اقتصاد به صورت درصد از تولید ناخالص داخلی			تولید ناخالص داخلی	نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی
	۲۰۰۹	۲۰۱۰	صنعت	کشاورزی	خدمات		
برونئی	۱۰/۷۴	۱۲/۳۸	۷۳/۳	۰/۷	۲۶	۴/۱	۵۱۶۰۰
کمبودیا	۱۰/۸۷	۱۱/۶۲	۲۱/۴	۳۳/۴	۴۵/۲	۶	۲۱۰۰
اندونزی	۵۳۸/۴۶	۷۰۶/۷۶	۴۷	۱۵/۳	۳۷/۶	۶/۱	۴۲۰۰
لائوس	۵/۵۹	۶/۴۶۱	۳۲/۴	۲۹/۲	۳۸/۳	۷/۷	۲۵۰۰
مالزی	۱۰۳/۰۳	۲۳۷/۹۶	۴۱/۴	۱۰/۵	۴۸/۲	۷/۲	۱۴۷۰۰
برمه	۳۵/۲۲۶	۴۵/۴۳	۲۰	۴۳/۱	۳۶/۹	۵/۳	۱۴۰۰
فیلیپین	۱۶۸/۴۹	۱۹۹/۵۹	۳۱/۳	۱۳/۹	۵۴/۸	۷/۳	۳۵۰۰
سنگاپور	۱۸۳/۳۳۲	۲۲۲/۶۹۹	۲۸/۳	۰	۷۱/۷	۱۴/۵	۶۲۱۰۰
تایلند	۲۶۳/۷۱۱	۳۱۸/۹۰۸	۴۴/۷	۱۲/۴	۴۲/۹	۷/۸	۸۷۰۰
ویتنام	۹۳/۱۶۹	۱۰۳/۵۷۴	۴۱/۱	۲۰/۶	۳۸/۳	۶/۸	۳۱۰۰
مجموع	۱۴۱۲/۶۱۸	۱۸۶۵/۳۸۲					
میانگین			۳۸/۱	۱۷/۹۱	۴۳/۹۹	۷/۳	۱۵۳۹۰

www.indexmundi.com

مجموع تولید ناخالص داخلی منطقه آسه آن با ۳۳ درصد رشد از رقم ۱۴۱۲ میلیارد دلاری در سال ۲۰۰۹ به ۱۸۶۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده است. در سال ۲۰۱۰، بیشترین سهم تولید ناخالص داخلی منطقه را خدمات تشکیل داده است. لازم به ذکر است. میزان متوسط تولید ناخالص داخلی سرانه منطقه آسه آن بیش از ۱۵ هزار دلار بوده است.

جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای عضو آسه آن

(میلیون دلار و درصد)

کشور	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۷	۲۰۰۰
برونئی	۴۹۶	۳۷۰	۲۶۰	۵۴۹
کمبودیا	۷۸۳	۵۳۹	۸۶۷	۱۴۹
اندونزی	۱۳۳۰۴	۴۸۷۷	۶۹۲۸	-
لائوس	۳۵۰	۳۱۹	۳۲۴	۳۴
مالزی	۹۱۰۳	۱۴۳۰	۸۵۹۵	۳۷۸۸
برمه	۷۵۶	۵۷۹	۷۱۵	۲۰۸
فیلیپین	۱۷۱۳	۱۹۶۳	۲۹۱۶	۲۲۴۰
سنگاپور	۳۸۶۳۸	۱۵۲۷۹	۳۷۰۳۳	۱۶۴۸۴
تایلند	۵۸۱۳	۴۹۷۶	۱۱۳۵۵	۳۴۱۰
ویتنام	۸۱۷۳	۷۶۰۰	۶۷۳۹	۱۲۸۹
آسه آن	۷۹۱۲۹	۳۷۹۳۱	۷۵۷۳۱	۲۳۶۵۶
جهان	۱۲۴۳۶۷۱	۱۱۸۵۰۳۰	۱۹۷۰۹۴۰	۱۴۰۲۶۸۰
FDI آ.سه.آن بعنوان درصدی از FDI جهان	۶/۳۷	۳/۲۱	۳/۸۵	۱/۶۹

Source: UNCTAD, FDI/TNC database, 2011

جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در منطقه آسه آن با رشد بالای ۱۰۰ درصدی نسبت به سال ۲۰۰۹، به ۸۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده است. افزایش نسبت ورود سرمایه گذاری مستقیم خارجی منطقه آسه آن به سرمایه گذاری جهان، از ۳/۲ درصد در سال ۲۰۰۹ به ۶/۳ درصد در سال ۲۰۱۰ نشاندهنده وجود جذابیت جهت سرمایه گذاری در این منطقه می باشد.

ارزش تجارت جهانی اعضای آ.سه.آن- (هزار دلار، ۲۰۰۸/۲۰۰۹/۲۰۱۰)

کشور	واردات			صادرات		
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰
برونئی	۲.۳۹۲.۷۹۷	۲.۳۱۷.۸۶۶	۲.۸۸۸.۷۴۵	۱۱.۱۸۰.۵۱۵	۷.۰۱۸.۹۲۶	۸.۶۸۳.۸۱۵
کمبودیا	۴.۴۱۶.۶۵۳	۳.۹۰۵.۷۱۴	۴.۹۰۲.۵۲۴	۴.۳۵۸.۱۸۸	۴.۹۹۲.۰۱۰	۵.۵۹۰.۱۰۴
اندونزی	۱۲۹.۲۴۴.۰۵۰	۹۶.۸۲۹.۱۶۳	۱۳۵.۶۶۳.۲۸۰	۱۳۷.۰۲۰.۴۲۴	۱۱۶.۵۰۹.۹۹۲	۱۵۷.۷۷۹.۱۰۳
لائوس	۲.۵۳۱.۶۶۱	۲.۶۰۹.۲۵۶	۳.۰۶۲.۲۵۱	۱.۴۰۹.۹۶۷	۱.۳۴۳.۳۰۰	۱.۷۵۶.۵۶۹
مالزی	۱۵۵.۶۶۰.۸۱۹	۱۲۳.۵۷۵.۲۷۹	۱۶۴.۵۸۶.۲۷۳	۱۹۸.۷۰۲.۴۷۵	۱۵۷.۱۹۴.۸۳۲	۱۹۸.۷۹۰.۶۹۱
برمه	۶.۲۹۲.۹۹۳	۶.۳۵۵.۲۰۶	۸.۹۸۲.۲۵۹	۶.۴۱۸.۳۸۴	۵.۹۵۷.۸۲۶	۶.۰۴۲.۷۰۲
فیلیپین	۴۰.۴۱۹.۶۶۷	۴۵.۸۷۷.۷۳۷	۵۸.۴۶۷.۸۰۴	۴۹.۰۷۷.۵۴۰	۳۸.۴۳۵.۸۰۲	۵۱.۴۹۷.۵۱۵
سنگاپور	۳۱۹.۷۸۰.۲۹۶	۲۴۵.۷۸۴.۶۶۸	۳۱۰.۷۹۱.۱۳۴	۳۳۸.۱۷۵.۹۳۸	۲۶۹.۸۳۲.۴۶۱	۳۵۱.۸۶۷.۱۶۷
تایلند	۱۷۵.۹۰۷.۹۱۵	۱۳۳.۷۶۹.۶۳۹	۱۸۲.۳۹۳.۳۸۰	۱۷۵.۹۰۷.۹۱۵	۱۵۲.۴۹۷.۲۰۳	۱۹۵.۳۱۱.۵۲۰
ویتنام	۸۰.۷۱۳.۸۲۹	۶۹.۹۴۸.۸۱۰	۹۱.۳۸۵.۹۰۷	۶۲.۶۸۵.۱۳۰	۵۷.۰۹۶.۲۷۴	۷۵.۶۰۶.۵۴۲
مجموع تجارت جهانی	۹۱۷.۳۶۰.۶۸۰	۷۳۰.۹۷۳.۳۳۸	۹۶۳.۱۲۳.۵۵۷	۹۸۴.۹۳۶.۴۷۶	۸۱۰.۸۷۸.۶۲۶	۱.۰۵۲.۹۲۶.۷۲۸
مجموع تجارت درون منطقه ای	۲۲۷.۹۷۵.۷۵۳	۱۸۰.۳۰۰.۶۸۰	۲۳۵.۱۸۲.۳۰۰	۲۵۰.۵۴۲.۱۷۳	۱۹۸.۹۷۱.۳۱۰	۲۶۰.۹۲۷.۴۶۴
تجارت درون منطقه ای بصورت درصدی از تجارت کل	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰			
	۲۵ / ۱۶	۲۴ / ۵۹	۲۴ / ۶۱			

www.Trademap.org

ارزش تجارت درون منطقه ای اعضای آ.سه.آن(به/از سایر اعضای آ.سه.آن)- (هزار دلار، ۲۰۰۸/۲۰۰۹/۲۰۱۰)

کشور	واردات از آ سه آن			صادرات به آ سه آن		
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰
برونئی	۱.۵۱۶.۸۲۱	۱.۵۹۰.۰۷۷	۱.۵۹۰.۵۵۱	۲.۸۷۹.۰۵۶	۹۳۲.۷۱۲	۹۴۷.۲۳۵
کمبودیا	۱.۶۹۵.۵۶۸	۱.۴۵۵.۰۷۹	۱.۶۸۴.۰۱۵	۳۱۵.۲۸۷	۶۴۵.۴۳۵	۷۰۳.۳۶۸
اندونزی	۴۰.۹۹۵.۰۵۴	۲۷.۷۴۲.۳۹۸	۳۹.۰۳۷.۸۲۲	۲۷.۱۷۰.۸۱۹	۲۴.۶۲۳.۸۹۸	۳۳.۳۴۷.۵۰۹
لائوس	۱.۹۵۴.۷۵۵	۱.۸۶۴.۷۴۸	۱.۱۸۰.۶۸۸	۸۹۷.۰۱۱	۷۱۲.۵۸۴	۷۵۶.۶۲۸
مالزی	۳۷.۶۸۲.۰۵۳	۳۱.۰۸۲.۴۰۸	۴۴.۷۰۰.۳۵۱	۵۱.۰۰۴.۵۱۱	۴۰.۴۳۹.۵۲۹	۵۰.۴۹۸.۰۲۹
برمه	۳.۲۱۱.۲۸۸	۲.۸۶۲.۹۵۳	۳.۸۹۷.۲۲۰	۳.۷۴۹.۴۸۰	۳.۱۴۶.۷۳۸	۳.۱۷۱.۲۴۸
فیلیپین	۱۵.۲۸۹.۵۸۲	۱۱.۶۷۱.۸۵۰	۱۶.۴۳۴.۴۹۷	۷.۰۸۹.۹۱۱	۵.۸۴۴.۳۱۰	۱۱.۵۴۵.۳۵۸
سنگاپور	۷۴.۷۵۹.۳۲۱	۵۹.۰۴۷.۵۵۸	۷۴.۶۵۰.۰۷۹	۱۰۸.۴۵۸.۳۰۵	۸۱.۶۴۶.۴۹۸	۱۰۶.۶۳۴.۰۵۳
تایلند	۳۲.۱۹۵.۲۵۶	۲۶.۷۵۹.۵۱۵	۳۲.۶۰۷.۵۷۲	۳۹.۶۵۵.۸۳۸	۳۲.۴۹۰.۶۰۸	۴۴.۳۳۳.۹۳۶
ویتنام	۱۸.۶۶۶.۰۵۵	۱۶.۲۲۴.۰۹۴	۱۹.۳۹۹.۵۰۵	۹.۳۲۱.۹۵۵	۸.۴۸۸.۹۹۸	۸.۹۸۹.۷۰۰

www.Trademap.org

شورای همکاری خلیج فارس (Cooperation Council for the Arab States of the Gulf- CCASG-GCC)

در ۲۵ می ۱۹۸۱ شورای همکاری خلیج فارس با گردهمایی کشورهای بحرین، کویت، عمان، قطر، عربستان سعودی و امارات متحده عربی در پی وقوع جنگ ایران و عراق به پیشنهاد عربستان سعودی به طور رسمی تشکیل شد. هدف اصلی از تأسیس شورا ایجاد هماهنگی های لازم بین کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس برای مقاومت در برابر دخالت ها و تهدیدات خارجی بوده که البته زمینه های مختلف از همکاری اقتصادی نیز در قالب آن شکل گرفته است.

اعضاء:

بحرین / کویت / عمان / قطر / عربستان سعودی / امارات متحده عربی

اهداف شکل گیری و فعالیت شورای همکاری خلیج فارس

اهداف	نام سازمان
بررسی تحولات منطقه ای و ارزیابی امور سیاسی در حوزه خلیج فارس و خاورمیانه؛	شورای همکاری خلیج فارس
ایجاد قوانین جامع مشترک در زمینه امور اقتصادی، مالی، تجارت، توریسیم، قضایی و دولتی میان اعضای شورا؛	
تقویت امور علمی و تکنولوژیکی، امور صنعتی، کشاورزی و آبرسانی؛	
ایجاد مراکز تحقیقاتی، علمی؛	
تشویق همکاری های بخش خصوصی کشورهای عضو با یکدیگر؛	
تقویت رابطه هر چه بیشتر میان مردم کشورهای عضو این شورا؛	
اعضای این شورا همچنین تصریح کردند که هدف اصلی از تاسیس شورای همکاری خلیج فارس ایجاد صلح و ثبات در خاورمیانه و همچنین تثبیت همکاری های هر چه بیشتر میان کشورهای عضو با دیگر کشورهای منطقه است.	

اهداف اقتصادی شورای همکاری خلیج فارس

ایجاد منطقه آزاد تجاری برای حذف موانع گمرکی منطقه ای و وضع تعرفه گمرکی مشترک برای واردات خارجی.
افزایش توان چانه زنی در مذاکرات با شرکای تجاری خارجی.
ایجاد بازار مشترکی که به شهروندان این حق را بدهد که برای مسافرت، کار و سرمایه گذاری در تمام کشورهای عضو شورا جابه جا شوند.
هماهنگ ساختن طرح های توسعه برای ارتقای همگرایی.
اتخاذ سیاست نفتی مشترک.
هماهنگ کردن سیاست صنعتی، بویژه در خصوص تولیدات مبتنی بر نفت.
اتخاذ چارچوب حقوقی مشترک برای تجارت و سرمایه گذاری منطقه ای.
افزایش طرح های مشترک برای هماهنگی زنجیره های تولید.
پیوند دادن شبکه های حمل و نقل.

موافقتنامه های مهم منطقه ای:

در موافقتنامه ای که در نوامبر سال ۱۹۸۱ به امضای اعضای شورای همکاری رسید، اهداف همکاری اقتصادی و تجاری میان این اعضاء و وضوح و دقت بیشتری پیدا کرد. این موافقتنامه شامل تدارک برای تجارت آزاد در مورد محصولات کشاورزی، دام، تولیدات صنعتی و منابع طبیعی کشورهای عضو و همچنین ایجاد تعرفه خارجی، سیاست تجاری مشترک و هماهنگ ساختن توسعه اقتصادی در شورای همکاری بود.

- در راستای ایجاد منطقه آزاد تجاری، ابتدا گفت‌وگوها بر رسیدن به توافق بر سر تعرفه خارجی مشترک متمرکز شد و سپس دامنه آن به ایجاد یک اتحادیه گمرکی کشید. اتحادیه گمرکی در سال ۲۰۰۳ میان کشورهای عضو به اجرا درآمد.

- در مورد بازار مشترک، گفت‌وگوها از ابتدا بر پنج حوزه اصلی متمرکز بود: حق جابه‌جایی، اقامت، کار در بخش خصوصی، تحرک سرمایه و مشارکت در فعالیت اقتصادی در هر کدام از کشورهای عضو. سپس در پیمان اقتصادی سال ۲۰۰۱، دامنه بازار مشترک به تمام حوزه‌های فعالیت اقتصادی از جمله کار در مشاغل خصوصی و دولتی، فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و خدماتی، جابه‌جایی سرمایه و موارد دیگر گسترش یافت. روند گفت‌وگوها بر سر ایجاد بازار مشترک به تدریج تا سال ۲۰۰۷ ادامه یافت و سران شورای همکاری در اجلاس سران در دوحه، دسامبر ۲۰۰۷، آغاز به کار بازار مشترک را از ژانویه ۲۰۰۸، اعلام کردند.

- اتحادیه پولی نیز یکی دیگر از ابعاد همگرایی اقتصادی در میان کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به شمار می‌رود که اصول کلی آن از سال‌ها پیش مورد توافق قرار گرفته است. در این میان، گرچه بحران اقتصادی جاری و اثرات منفی ناشی از کاهش ارزش دلار برای کشورهای نفت‌خیز بیش از پیش ضرورت همگرایی از جمله در زمینه پولی را آشکارتر کرده است، اما شرایط نامشابه اقتصادی در کشورهای عضو شورای همکاری و رقابت‌های سنتی بر سر کسب جایگاه بهتر در اتحادیه پولی جدید، ایجاد این اتحادیه را که قرار بود ژانویه ۲۰۱۰ آغاز شود، فعلا به تعویق انداخته است.

- هماهنگی قوانین و مقررات نیز بخش دیگری از تلاش‌های اعضای شورای همکاری خلیج فارس برای حرکت به سوی همگرایی اقتصادی است. در این باره نیز می‌توان به اتخاذ بیش از ۵۰ مورد قوانین و مقررات، راهبردها و سیاست‌های مشترک متعدد از سوی شورا در جهت ایجاد محمل‌های قانونی واحد اشاره کرد. در تقویت جنبه اقتصادی همگرایی در شورای همکاری و ضعف ابعاد امنیتی و سیاسی همگرایی، عوامل متعددی نقش داشته‌اند که از ساختارهای سیاسی، اقتصادی داخلی، تحولات و ساختار منطقه‌ای تا متغیرهای بین‌المللی را شامل می‌شود.

در اجلاس رهبران شورا در دسامبر سال ۲۰۰۸ در مسقط (پایتخت عمان) توافق شد که در چارچوب ایجاد اتحادیه پولی میان کشورهای عضو تا ابتدای سال ۲۰۱۰، یک بانک مرکزی واحد تشکیل شود و از این تاریخ ارزی واحد نیز میان آنها به جریان بیفتد.

مرور کلی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس

کشور	جمعیت (میلیون نفر)			نیروی کار (میلیون)	نیروی کار به تفکیک بخشهای اساسی اقتصاد (درصد)			وسعت (کیلومتر مربع)
	۲۰۰۵	۲۰۱۰	۲۰۲۵		کشاورزی	صنعت	خدمات	
بحرین	۰,۷۳۴	۱,۱۰۷	۱,۵۸۸	۰,۵۷	۱	۷۹	۲۰	۷۶۰

۱۷۸۱۸	NA	NA	NA	۲,۱۱۲	۲,۹۹۱	۳,۵۸۲	۳,۷۰۰	کویت
۳۰۹۵۰۰	NA	NA	NA	۰,۹۷	۲,۶۱۸	۲,۹۸۱	۳,۴۷۰	عمان
۱۱۵۸۶	NA	NA	NA	۱,۲۴۲	۰,۸۸۸	۱,۷	۲,۲۸۹	قطر
۲۱۴۹۶۹۰	۶,۷	۲۱,۴	۷۱,۹	۷,۳۴	۲۳,۱۱۹	۲۷,۵۶۳	۳۶,۲۲۶	عربستان سعودی
۸۳۶۰۰	۷	۱۵	۷۸	۳,۹۰۸	۴,۱۰۶	۵,۲۱۸	۹,۸۶۷	امارات
۲۵۷۲۹۵۴				۱۶,۱۴۳	۳۴.۴۵۶	۴۲,۱۵۱	۵۷,۱۴	مجموع

مطابق آمار ارائه شده توسط سازمان ملل، جمعیت شورای همکاری خلیج فارس در سال ۲۰۰۵، ۳۴/۵ میلیون نفر بوده که با ۷۵ درصد رشد به بیش از ۴۲ میلیون نفر در سال ۲۰۱۰ رسیده و پیش بینی شده که این جمعیت در سال ۲۰۲۵ از مرز ۵۷ میلیون نفر فراتر رود.

در سال ۲۰۱۰، حدود ۳۸ درصد از کل جمعیت ۴۲ میلیون نفری شورای همکاری خلیج فارس را نیروی کار تشکیل داده است. طبق آمار جدول فوق، مساحت این منطقه ۲/۶ میلیون کیلومتر مربع می باشد که بیش از ۲ میلیون کیلومتر آن را عربستان تشکیل داده‌اند.

عملکرد اقتصادی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس (۲۰۱۰)

کشور	تولید ناخالص داخلی (میلیارد دلار)		بخشهای اقتصاد به صورت درصد از تولید ناخالص داخلی			نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی
	۲۰۰۹	۲۰۱۰	صنعت	کشاورزی	خدمات	
بحرین	۱۹/۳۱۴	۲۲/۶۵۶	۵۷/۳	۰/۵	۴۲/۲	۴/۱
کویت	۱۰۹/۴۶۳	۱۳۲/۵۶۹	۵۱/۷	۰/۳	۴۸	۲
عمان	۴۶/۸۶۱	۵۷/۸۵۱	۵۱	۱/۶	۴۷/۵	۴/۲
قطر	۹۷/۵۹	۱۲۷/۳۴	۶۹/۸	۰/۱	۳۰/۱	۱۶/۳
عربستان سعودی	۳۷۷/۲	۴۴۸/۳۶	۶۱/۸	۲/۶	۳۵/۷	۳/۷
امارات	۲۷۰/۳۴	۳۰۲/۱	۵۳	۰/۹	۴۶/۱	۳/۲
مجموع	۹۲۰/۷۷	۱۰۹۰/۸۸				
میانگین			۵۷/۵	۱	۴۱/۶	۶,۷

مجموع تولید ناخالص داخلی شورای همکاری خلیج فارس با ۱۸/۵ درصد رشد از ۹۲۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۹ به ۱۰۹۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده است. در سال ۲۰۱۰، حدود ۶۰ درصد از تولید ناخالص داخلی منطقه را صنعت تشکیل داده است. لازم به ذکر است در سال ۲۰۱۰ میزان متوسط تولید ناخالص داخلی سرانه این منطقه بیش از ۶۱ هزار دلار بوده است.

جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی در شورای همکاری خلیج فارس

(میلیون دلار و درصد)

کشور	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۷	۲۰۰۰
بحرین	۱۵۶	۲۵۷	۱۷۵۶	۳۶۴
کویت	۸۱	۱۱۱۴	۱۱۲	۱۶
عمان	۲۰۴۵	۱۴۷۱	۳۴۳۱	۸۳
قطر	۵۵۳۴	۸۱۲۵	۴۷۰۰	۲۵۲
عربستان سعودی	۲۸۱۰۵	۳۲۱۰۰	۲۲۸۲۱	۱۸۳
امارات	۳۹۴۸	۴۰۰۳	۱۴۱۸۷	-۵۶۶
شورای همکاری خلیج فارس	۳۹۸۷۰	۴۷۰۶۹	۴۷۰۰۷	۳۹۱
جهان	۱۲۴۳۶۷۱	۱۱۸۵۰۳۰	۱۹۷۰۹۴۰	۱۴۰۲۶۸۰
FDI شورای همکاری خلیج فارس بعنوان درصدی از FDI جهان	۳/۲۱	۳/۹۸	۲/۳۹	۰/۰۲۸

Source: UNCTAD, FDI/TNC database, 2011

ورودی سرمایه مستقیم خارجی به این منطقه در سال ۲۰۰۷ تنها ۲/۳۹ درصد از کل ورودی سرمایه خارجی جهان را تشکیل داده، درحالیکه این رقم به ۳/۲۱ درصد در سال ۲۰۱۰ رسیده است.

ارزش تجارت اعضای شورای همکاری خلیج فارس - (هزار دلار، ۲۰۰۸/۲۰۰۹/۲۰۱۰)

کشور	صادرات			واردات		
	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸
بحرین	۴،۵۵۴،۴۲۶	۸،۳۶۵،۲۰۳	۱۳،۰۸۲،۹۸۰	۱۰،۱۴۲،۸۶۸	۱۳،۲۵۹،۹۶۷	۱۸،۴۱۴،۵۵۳
کویت	۶۴،۴۲۲،۲۹۵	۵۱،۶۱۴،۶۲۵	۸۷،۴۵۷،۰۲۲	۱۸،۲۳۵،۱۹۶	۱۴،۸۸۵،۹۲۲	۲۴،۸۳۹،۵۹۱
عمان	۳۶،۵۹۹،۷۰۶	۲۷،۶۵۰،۱۹۷	۳۷،۷۱۹،۱۴۱	۱۹،۹۷۲،۷۳۴	۱۷،۸۵۰،۵۹۱	۲۲،۹۴۰،۶۸۱
قطر	۶۵،۸۲۱،۰۰۵	۴۵،۴۴۴،۴۸۹	۵۴،۹۱۲،۰۶۳	۱۶،۸۲۱،۵۶۴	۱۸،۸۰۳،۹۹۹	۲۷،۹۰۰،۰۴۱
عربستان سعودی	۲۵۱،۱۴۳،۰۳۳	۱۹۲،۳۱۴،۱۲۲	۳۱۳،۴۶۲،۲۳۵	۱۰۶،۸۶۲،۹۶۵	۹۵،۵۵۲،۱۸۱	۱۱۵،۱۳۳،۸۷۴
امارات	۱۴۸،۶۸۸،۰۳۶	۱۰۱،۷۶۴،۱۳۶	۲۱۰،۰۰۰،۰۰۰	۱۵۱،۷۰۸،۸۶۷	۱۳۶،۹۴۸،۶۲۸	۱۷۵،۴۸۵،۶۹۹
مجموع تجارت جهانی	۵۷۱،۲۲۸،۵۰۱	۴۲۷،۱۵۲،۷۷۲	۷۱۶،۶۳۳،۴۴۱	۳۲۳،۷۴۴،۱۹۴	۲۹۷،۳۰۱،۲۸۸	۳۸۴،۷۱۴،۴۳۹

مجموع تجارت درون منطقه ای	۱۴،۸۲۵،۷۳۰	۱۲،۲۱۸،۱۸۱	۱۹،۰۸۸،۴۳۱	۱۵،۸۸۱،۶۷۹	۱۳،۴۲۹،۷۹۴	۲۴،۴۵۷،۴۰۰
تجارت درون منطقه ای بصورت درصدی از تجارت کل	۳/۴۴	۳/۵۵	۳/۹۶	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰

www.Trademap.org

ارزش تجارت درون منطقه ای اعضای شورای همکاری خلیج فارس (به/از سایر اعضا)- (هزار دلار، ۲۰۰۸/۲۰۰۹/۲۰۱۰)

کشور	صادرات به شورای همکاری خلیج فارس			واردات از شورای همکاری خلیج فارس		
	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰
بحرین	۲،۴۲۰،۹۸۲	۱،۷۲۵،۷۱۸	۲،۳۹۴،۴۰۹	۱،۰۴۵،۵۰۹	۱،۲۲۲،۴۵۲	۱،۶۱۲،۸۸۲
کویت	۷۰۱،۲۰۸	۶۵۹،۳۳۲	۱،۲۶۴،۹۵۷	۱۷۷،۳۴۳	۱۳۸،۹۳۶	۱،۴۰۶،۲۳۱
عمان	۲،۳۹۴،۴۳۹	۲،۲۹۶،۹۹۲	۵،۰۴۱،۲۰۵	۵،۸۶۴،۵۰۶	۴،۹۸۴،۵۴۶	۷،۱۷۵،۳۹۲
قطر	۳۵۱،۶۲۱	۳۵۸،۶۴۵	۷۶۸،۹۷۹	۷۷۰،۹۴۹	۵۶۲،۴۵۴	۳،۸۱۲،۰۶۶
عربستان سعودی	۱،۰۵۶،۲۲۵	۱،۲۱۱،۶۱۳	۸،۵۱۶،۷۹۴	۵،۹۰۱،۳۲۳	۴،۶۷۹،۰۹۸	۴،۹۷۳،۹۸۱
امارات	۸،۹۵۷،۲۰۴	۷،۱۷۷،۴۹۴	۱۲،۴۴۹،۱۲۴	۲،۰۶۹،۱۰۸	۱،۸۳۰،۲۹۱	۶،۱۰۶،۸۴۸

www.Trademap.org

انجمن جنوب آسیا برای همکاری منطقه ای (سارک) (South Asian Association for Regional Cooperation)

سازمان سیاسی، اقتصادی سارک در ۸ دسامبر ۱۹۸۵ توسط ۸ دولت آسیای جنوب شرقی شامل بنگلادش، بوتان، مالدیو، نپال، پاکستان، هند و سریلانکا تاسیس شد و در ۱۴ امین اجلاس سران سارک، آوریل ۲۰۰۷، کشور افغانستان به عنوان ۸ امین عضو به این سازمان ملحق شد.

هرچند که ایجاد سارک در دسامبر ۱۹۸۵ نقش مهمی در افزایش تجارت فرا منطقه ای در میان هند، پاکستان، سری لانکا، بنگلادش، نپال، بوتان و مالدیو بازی کرده ولی این سازمان به علت فاکتورهای سیاسی موجود بین هند و پاکستان یکی از ضعیف ترین بلوک های تجاری در دنیا باقی مانده است.

اعضاء:

افغانستان / بنگلادش / بوتان / هند / مالدیو / نپال / پاکستان / سری لانکا.

اعضاء ناظر:

استرالیا / چین / اتحادیه اروپا / ایران / ژاپن / موریس / میانمار / کره جنوبی / امریکا.

اهداف	نام سازمان
ترویج رفاه برای مردم جنوب آسیا به منظور پیشرفت در کیفیت زندگی آنها.	انجمن جنوب آسیا برای همکاری منطقه ای (سارک)
تسهیل رشد اقتصادی، پیشرفت اجتماعی و توسعه فرهنگی در منطقه و آماده کردن زمینه ها و فرصت های مناسب برای همه افراد به منظور زندگی کردن با استانداردهای بالا و شناسایی پتانسیل مردم.	
توسعه و تقویت خودباوری دسته جمعی در میان کشورهای جنوب آسیا.	
توزیع اعتماد، تفاهم دو جانبه و تشخیص مشکلات سایر کشورها .	
توسعه همکاری فعال و همکاری دو جانبه در زمینه های اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی ، تکنیکی و علمی.	
تقویت و توسعه همکاری با سایر کشورهای پیشرفته.	
تقویت همکاری در بین اعضاء در مجامع بین المللی با توجه به علایق مشترک.	
همکاری با سازمان های منطقه ای و بین المللی با در نظر گرفتن اهداف مشترک.	
تسریع فرایند توسعه اجتماعی و اقتصادی در دولت های عضو.	

در زمینه علمی و دانشگاهی، دانشگاه های آزاد و آموزش از راه دور با مشارکت اعضاء، در بنگلادش کار خود را از سال ۲۰۰۲ میلادی آغاز کرده است و به عنوان ایجاد هماهنگی بین دانشگاه های آزاد این کشور فعالیت دارد. دربخش توریسم در اجلاس پانزدهم درسریلانکا اعضاء موافقت کردند تا مرکز توریسم سارک در بوتان تاسیس شود.

موافقتنامه های مهم منطقه ای:

منطقه تجارت آزاد آسیای جنوبی - (South Asia Free Trade Agreement-SAFTA)

در ۱۲ امین اجلاس سران سارک در اسلام آباد، ۶ ژانویه ۲۰۰۴، توافق نامه منطقه تجارت آزاد آسیای جنوبی منعقد شد که مطابق آن چارچوبی برای ایجاد یک منطقه تجارت آزاد مشتمل بر هند، پاکستان، نپال، سری لانکا، بنگلادش، بوتان و مالدواری ایجاد شده است.

این توافق نامه با حقوق گمرکی صفر به منظور تجارت همه کالاها در منطقه به صورت عملی تا اواخر سال ۲۰۱۶ به امضاء رسید.^۷ مرحله اول توافق نامه دوره زمانی را از ۲۰۰۶/۱/۱ تا دسامبر ۲۰۰۷ پوشش داده است. تعرفه ها در ۲ قسمت سالانه مساوی کاهش پیدا خواهند کرد، ۲۰ درصد برای هند، پاکستان و سری لانکا و ۳۰٪ برای بوتان، بنگلادش، مالدیو و نپال. در توافق نامه مقرر شد مرحله دوم سافتا در ژانویه ۲۰۰۸ شروع شود بطوریکه تعرفه ها به ۵٪ در طول ۵ سال کاهش پیدا کند.

^۷ کاهش تعرفه ای روی کالاهای حساس دول عضو اجرا نخواهد شد.

توافق نامه تجاری آزاد:

در ۱۹۹۳، دول عضو سارک توافق نامه ای را مبنی بر کاهش تدریجی تعرفه ها در منطقه ای در شهر داکای بنگلادش امضاء کردند. ۱۱ سال بعد در ۲۲ امین اجلاس سران سارک در اسلام آباد، دول عضو سارک، توافق نامه تجارت آزاد جنوب آسیا را ایجاد کردند که توافق نامه مزبور چارچوبی را به منظور ایجاد یک منطقه تجارت آزاد، ایجاد کرد. توافق نامه نامبرده در ۱ ژانویه ۲۰۰۶ قابلیت اجرا پیدا نموده و طبق این توافق نامه اعضای سارک موافقت نمودند حقوق گمرکیشان را تا سال ۲۰۰۷ تا ۲٪ پایین آورند.

ترتیبات تجارت ترجیحی سارک – (SAARC Preferential Trading Arrangement-SAPTA)

این موافقتنامه در ۱۱ آوریل ۱۹۹۳ بین اعضای «سارک» به امضاء رسید که مقرر شد از روز هفتم دسامبر ۱۹۹۵ به مرحله اجرا در آید.

امضاءکنندگان اولیه این موافقتنامه کشورهای هند، پاکستان، بنگلادش، سری لانکا و بوتان بودند. بر اساس این موافقتنامه کشورهای عضو «سارک» موافقت کردند که:

- ۱- میزان تعرفه های گمرکی خود را برای کالاهای کشورهای عضو از طریق مذاکره به صورت تدریجی کاهش دهند.
- ۲- موجبات حذف موانع غیرتعرفه ای تجاری خود را برای کالاهای صادراتی یکدیگر فراهم نمایند.
- ۳- برای کشورهای کم رشد عضو سارک امتیازات ویژه ای قایل شوند و آنان را از معافیت کامل تعرفه ای برخوردار نمایند.
- ۴- اعضای سارک می توانند کاهش تعرفه ها را به صورت بخشی یا کالا به کالا انجام دهند.
- ۵- کاهش تدریجی تعرفه ها محدود به اقلام خاصی نیست بلکه همه کالاها اعم از موادخام، نیمه ساخته و فرآورده های صنعتی را شامل خواهد شد.
- ۶- نتایج حاصل از حذف موانع تعرفه ای و غیر تعرفه ای یا اقدامات دیگری که در جهت کمک به توسعه تجارت منطقه ای انجام می گیرد باید در فواصل معین مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد.
- ۷- حل و فصل دعاوی تجاری مرتبط با موافقت نامه ترتیبات تجاری از طریق کمیته ویژه ای با مشارکت نمایندگان طرفهای اختلاف انجام خواهد گرفت.
- ۸- اعضای سارک مکلفند که گام های مناسبی برای اصلاح زیرساختهای ارتباطی یا توسعه شبکه حمل و نقل و تسهیلات ترانزیتی خود بردارند تا شرایط مساعدی برای رشد تجارت بین منطقه ای فراهم شود.

مرور کلی کشورهای عضو سارک

کشور	جمعیت (میلیون نفر)			نیروی کار (میلیون)	نیروی کار به تفکیک بخش های اساسی اقتصاد (درصد)			وسعت (کیلومتر مربع)
	۲۰۰۵	۲۰۱۰	۲۰۲۵		کشاورزی	صنعت	خدمات	
سريلانکا	۱۹,۶۱۹	۲۰,۴۰۱	۲۲,۷۸۴	۸,۰۷۴	۳۲,۷	۲۶,۳	۴۱	۶۵۶۱۰
بنگلادش	۱۵۳,۱۲۲	۱۶۴,۴۲۵	۱۷۵,۱۹۵	۷۳,۸۶	۴۵	۳۰	۲۵	۱۴۳۹۹۸
هند	۱۱۱۰	۱۱۹۰,۵۲۴	۱۴۵۸,۹۵۸	۴۷۸,۳	۵۲	۱۴	۳۴	۳۲۸۷۲۶۳
پاکستان	۱۵۲,۵۳	۱۷۱,۷۳	۲۲۰,۶۰۹	۵۵,۷۷	۴۳	۲۰,۳	۳۶,۶	۷۹۶۰۹۵
افغانستان	۲۵,۶۹۳	۳۰,۱۷۹	۴۷,۶۰۲	۱۵	۷۸,۶	۵,۷	۱۵,۷	۶۵۲۲۳۰
نپال	۲۶,۸۵	۲۸,۱۸۵	۳۷,۶۵۳	۱۸	۷۵	۷	۱۸	۱۴۷۱۸۱

۳۸۳۹۴	۴۳,۷	۳۹,۱	۱۷,۲	۰,۳	۰,۶۵	۰,۷۰۵	۰,۸۶۷	بوتان
۲۹۸	۱۱	۲۳	۶۵	۰,۱۱	۰,۲۹۴	۰,۳۲	۰,۳۷۲	مالدیو
۵۱۳۱۰۶۹				۶۴۹,۴۱۴	۱۴۸۸,۷۵۸	۱۶۰۶,۴۶۹	۱۹۶۴,۰۴	مجموع
	۴۷,۷۵	۲۰,۶۸	۳۱,۵۷					میانگین

مطابق آمار ارائه شده توسط سازمان ملل، سارک در سال ۲۰۰۵، ۱/۴۸ میلیارد نفر بوده که با ۸ درصد رشد به بیش از ۱/۶ میلیون نفر در سال ۲۰۱۰ رسیده و پیش بینی شده که این جمعیت در سال ۲۰۲۵ به حدود ۲ میلیون نفر برسد. در سال ۲۰۱۰، ۴۰ درصد از جمعیت ۱/۴۸ میلیارد نفری سارک را نیروی کار تشکیل داده است. طبق آمار جدول فوق، مساحت سارک ۵/۲ میلیون کیلومتر مربع می باشد که بیش از ۳ میلیون کیلومتر آن را هند تشکیل داده‌اند.

عملکرد اقتصادی کشورهای عضو سارک (۲۰۱۰)

کشور	تولید ناخالص داخلی (میلیارد دلار)		بخشهای اقتصاد به صورت درصد از تولید ناخالص داخلی			تولید ناخالص داخلی سرانه (دلار)	نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی
	۲۰۰۹	۲۰۱۰	صنعت	کشاورزی	خدمات		
سريلانكا	۴۲/۰۴	۴۹/۵۳۹	۴۹/۴	۱۲/۸	۳۷/۸	۵۰۰۰	۹/۱
بنگلادش	۹۴/۸۷۴	۱۰۵/۵۶	۲۸/۵	۱۸/۸	۵۲/۷	۱۷۰۰	۶
هند	۱۲۶۴/۸۷	۱۶۳۱/۹۷	۲۶/۳	۱۸/۵	۵۵/۲	۳۵۰۰	۱۰/۴
پاکستان	۱۶۱/۸۱۹	۱۷۶/۸۷	۲۳/۶	۲۱/۸	۵۴/۶	۲۵۰۰	۴/۸
افغانستان	۱۲/۴۶۶	۱۵/۵۴۱	۲۶/۳	۳۱/۶	۴۲/۱	۹۰۰	۸/۲
نپال	۱۲/۸۵۲	۱۵/۷۱	۱۴/۴	۳۲/۸	۵۲/۸	۱۲۰۰	۴/۶
بوتان	۱/۲۷۴	۱/۴۵۷	۴۵	۱۷/۴	۳۷/۶	۵۵۰۰	۶/۷
مالدیو	۲/۰۰۳	۲/۱۶۸	۱۶/۹	۵/۶	۷۷/۵	۶۹۰۰	۸
مجموع	۱۵۹۲/۱۹	۱۹۹۸/۸۲					
میانگین			۲۸/۸	۲۰	۵۱/۲	۳۴۰۰	۷/۳

مجموع تولید ناخالص داخلی سارک با ۲۵/۵ درصد رشد از ۱۵۹۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۹ به بیش از ۱۹۹۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده است. در سال ۲۰۱۰، بیش از نیمی از تولید ناخالص داخلی منطقه را خدمات تشکیل داده است. لازم به ذکر است در سال ۲۰۱۰ میزان متوسط تولید ناخالص داخلی سرانه کشورهای عضو سارک ۳۴۰۰ دلار بوده است.

جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای عضو سارک - (میلیون دلار و درصد)

کشور	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۷	۲۰۰۰
سريلانكا	۴۷۸	۴۰۴	۶۰۳	۱۷۳
بنگلادش	۷۰۰	۱۰۸۶	۶۶۶	۵۷۹
هند	۲۴۶۴۰	۳۵۶۴۹	۲۵۳۵۰	۳۵۸۸
پاکستان	۲۰۱۶	۲۳۳۸	۵۵۹۰	۳۰۹

-	۲۴۳	۱۸۵	۷۶	افغانستان
۰	۶	۳۹	۳۹	نیپال
۰	۷۸	۱۵	۱۲	بوتان
۲۲	۹۱	۱۱۲	۱۶۴	مالدیو
۴۸۷۱	۳۲۶۲۷	۳۹۴۴۲	۲۸۳۳۷	سارک
۱۴۰۲۶۸۰	۱۹۷۰۹۴۰	۱۱۸۵۰۳۰	۱۲۴۳۶۷۱	جهان
۰ / ۳۵	۱ / ۶۶	۳ / ۳۳	۲ / ۲۸	FDI سارک بعنوان درصدی از FDI جهان

Source: UNCTAD, FDI/TNC database, 2011

جریان ورودی سرمایه مستقیم خارجی سارک در سال ۲۰۰۷، ۱/۶ درصد از کل ورودی سرمایه خارجی جهان را تشکیل داده که این نسبت به ۲/۳ درصد در سال ۲۰۱۰ افزایش یافته است.

ارزش تجارت جهانی اعضای سارک - (هزار دلار، ۲۰۰۸/۲۰۰۹/۲۰۱۰)

واردات			صادرات			کشور
۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	
۱۳.۲۶۹.۰۶۳	۹.۴۳۱.۸۵۱	۱۲.۳۵۳.۷۰۸	۸.۱۷۶.۸۱۷	۷.۱۲۱.۴۹۱	۸.۳۰۴.۰۵۲	سريلانكا
۱۸.۸۸۹.۷۵۸	۱۸.۳۴۴.۴۰۴	۲۵.۷۵۳.۴۱۷	۱۶.۸۲۸.۰۵۷	۱۷.۱۷۸.۰۹۶	۲۰.۲۰۳.۸۱۸	بنگلادش
۳۱۵.۷۱۲.۱۰۶	۲۶۶.۴۰۱.۵۵۳	۲۶۸.۶۲۹.۳۷۷	۱۸۱.۸۶۰.۸۹۸	۱۷۶.۷۶۵.۰۳۶	۲۲۰.۴۰۸.۴۹۶	هند
۴۲.۳۲۶.۵۶۷	۳۱.۵۸۳.۷۱۸	۳۷.۵۳۷.۰۰۲۵	۲۰.۲۷۹.۰۴۶	۱۷.۵۵۴.۶۹۸	۲۱.۴۱۳.۱۰۳	پاکستان
۳.۰۱۹.۸۶۰	۳.۳۳۶.۴۳۵	۵.۱۵۴.۲۵۰	۵۴۰.۰۶۶	۴۰۳.۴۴۱	۳۸۸.۴۸۴	افغانستان
-	۳.۷۵۴.۳۸۹	۵.۱۲۷.۵۴۴	-	۸۸۵.۹۹۹	۸۳۴.۰۱۷	نیپال
۵۴۳.۲۷۱	۵۲۹.۴۰۸	۸۵۳.۸۰۴	۵۲۱.۴۱۵	۴۹۵.۸۴۶	۴۱۳.۴۸۲	بوتان
۱.۳۸۷.۵۰۹	۹۶۶.۱۳۶	۱.۰۹۵.۱۱۶	۱۲۶.۳۶۳	۷۶.۶۶۵	۷۴.۲۰۳	مالدیو
۲۹۵.۱۴۸.۱۳۴	۳۳۴.۳۴۷.۸۹۴	۳۵۶.۵۰۴.۲۴۱	۲۲۸.۳۳۲.۶۶۲	۲۲۰.۴۸۱.۲۷۲	۲۷۲.۰۰۳۹.۶۵۵	مجموع تجارت جهانی
۹.۰۹۲.۳۳۳	۸.۴۲۳.۴۴۳	۱۱.۴۲۵.۲۷۴	۱۲.۱۱۹.۷۸۵	۹.۴۷۸.۴۴۱	۱۳.۵۲۳.۸۶۵	مجموع تجارت درون منطقه ای
۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	تجارت درون منطقه ای بصورت درصدی از تجارت کل			
۳ / ۵	۳ / ۳	۴				

www.Trademap.org

ارزش تجارت درون منطقه ای اعضای سارک (به/از سایر اعضای سارک) - (هزار دلار، ۲۰۰۸/۲۰۰۹/۲۰۱۰)

کشور	صادرات به سارک			واردات از سارک		
	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸
سریلانکا	۲۱۸	۲۶،۴۰۰	۱۴۸	۲،۸۴۹	۱،۲۰۵	۱،۳۳۵
بنگلادش	۳۹۰،۴۸۱	۳۳۳،۳۴۵	۴۲۷،۷۷۲	۳،۷۵۴،۹۴۰	۲،۶۴۷،۳۹۳	۳،۷۰۳،۴۰۸
هند	۱۰،۷۲۱،۶۵۲	۶،۹۰۱،۹۷۴	۹،۷۶۵،۵۸۲	۱،۴۷۶،۶۵۰	۱،۳۹۴،۹۷۲	۲،۰۴۶،۹۲۱
پاکستان	۱،۲۰۰،۳۳۷	۸۲۴،۲۶۹	۱،۰۰۰،۸۲۳	۱،۶۸۸،۷۳۱	۱،۲۱۳،۳۳۶	۱،۸۴۵،۱۳۶
افغانستان	۲۱۶،۷۰۱	۲۶۷،۱۴۱	۳۹۶،۳۱۸	۷۱۲،۰۲۴	۴۱۴،۲۶۴	۸۵۵،۵۸۰
نیپال	۶۱۵،۹۱۶	۶۲۹،۴۱۶	-	۲،۹۳۷،۷۸۴	۲،۱۴۵،۸۴۶	-
بوتان	۳۶۱،۵۲۵	۴۸۱،۰۵۹	۵۱۵،۱۶۰	۶۵۷،۹۲۶	۴۲۲،۱۶۷	۴۰۷،۸۳۴
مالدیو	۱۷،۰۳۵	۱۴،۸۳۷	۱۳،۹۸۲	۱۹۴،۳۷۰	۱۸۴،۲۶۰	۲۳۲،۱۱۹

www.Trademap.org

جمع بندی و نتیجه گیری:

توسعه همکاری‌ها میان سازمان های منطقه ای را می توان به عنوان رهیافتی جهت خروج از بحران‌های بین‌المللی و راهکار بسیار مناسبی برای روبرو شدن با پدیده‌های منفی جهانی شدن دانسته و اشاره داشت که همکاری و هماهنگی بیشتر میان مناطق جغرافیایی و اقتصادی، قدرت رویارویی با مسائل جدید دنیای امروز را افزایش خواهد داد.

منافع اقتصادی، اصلی ترین دلیل گسترش همکاری های اقتصادی، سیاسی و حتی فرهنگی بین کشورها و سازمانهای منطقه ای می باشد. با توجه به روند کنونی اقتصادی که به سمت یکپارچگی و جهانی شدن پیش میرود، همکاری های منطقه‌ای می تواند نقش مهمی در حضور گسترده تر و کسب منافع بیشتر کشورها در صحنه‌های بین المللی داشته باشد.

رویکرد توسعه روابط میان منطقه اکو و مناطق آسه آن، سارک و جی سی سی در این مقاله با بسترسازی های اقتصادی دنبال می شود تا در نهایت به نتیجه گیری در بعد سیاسی و گسترش تعاملات این مناطق بینجامد.

سازمان همکاری منطقه ای (اکو) با ۱۰ عضو، بالاترین رقم تولید ناخالص داخلی (حدود ۲۰۰۰ میلیارد دلار) در میان مناطق بررسی شده در این مقاله (شامل سارک، آسه آن و جی سی سی) را داشته؛ در حالیکه متوسط نرخ رشد چهار منطقه اشاره شده (۶/۸) از نرخ رشد منطقه اکو (۵/۹) بیشتر می باشد.

از اهداف مهم تشکیل و فعالیت اکو توسعه زیربنای حمل و نقل و ارتباطات، گسترش تجارت و حذف موانع تعرفه‌ای و بهبود شرایط برای توسعه اقتصادی پایدار و افزایش سطح زندگی و رفاه مردم می باشد. از طرف دیگر، همکاری با سازمانهای فرامنطقه ای از اهداف مناطق دیگر مورد بررسی در این مقاله میا شد. با عنایت به اهداف اشاره شده می توان نتیجه گرفت با توسعه همکاری میان اکو و سه منطقه دیگر و تقویت ارتباطات دو سویه میان آنها، با گسترش تجارت بین اکو و این مناطق و... می توان به اهداف سازمان همکاری منطقه ای (اکو) نزدیکتر شد.

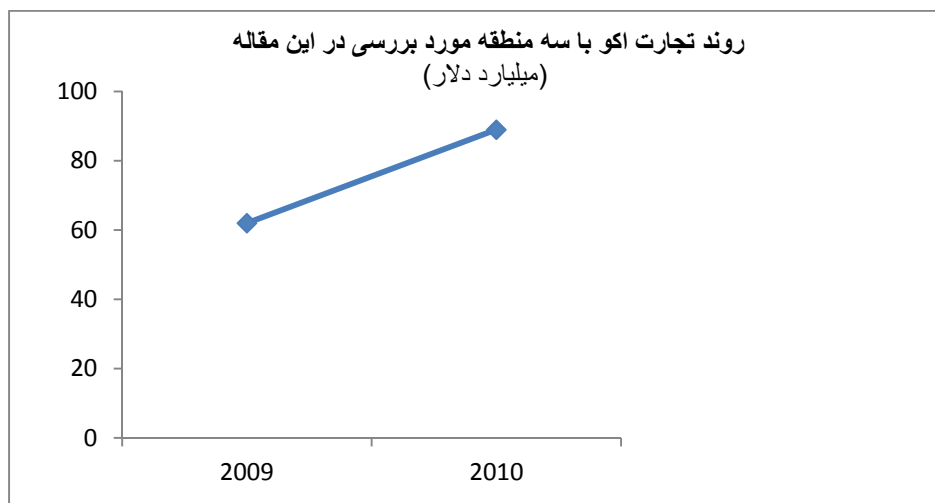
جدول زیر نشان میدهد که تجارت منطقه اکو با سه منطقه آسه آن، سارک و جی سی سی از رقم ۶۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۹ با ۴۵ درصد رشد به ۸۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده و در مجموع در سال ۲۰۱۰ حدود ۱۴ درصد از کل تجارت اکو با سه منطقه سارک، آسه آن و جی سی سی بوده است؛ در دوره ۲۰۱۰-۲۰۰۹ واردات اکو از این سه منطقه حدود ۱۰ برابر صادرات اکو به این مناطق رشد داشته است.

تجارت اکو با سارک، آسه آن و جی سی سی - (هزار دلار)

۲۰۰۹	۲۰۱۰	درصد تجارت اکو با این منطقه از کل تجارت اکو (سال ۲۰۱۰)	نرخ رشد ۲۰۰۹-۲۰۱۰		
۱۰.۶۱۶.۵۴۴	۱۲.۸۱۳.۹۷۹	۲.۹۱	۲۰ / ۷	واردات اکو از آسه آن	آسه آن
۵.۴۴۴.۰۱۱	۵.۸۵۸.۲۶۵		۷ / ۷	صادرات اکو به آسه آن	
۱۶.۰۶۰.۵۵۵	۱۸.۶۷۲.۲۴۴	مجموع تجارت اکو با آسه آن			
۸.۴۵۸.۲۷۶	۱۱.۷۲۴.۸۸۴	۳.۷۵	۳۸ / ۷	واردات اکو از سارک	سارک
۱۵.۶۸۹.۴۷۴	۱۲.۳۳۹.۳۷۲		-۲۱ / ۳۶	صادرات اکو به سارک	
۲۴.۱۴۷.۷۵۰	۲۴.۰۶۴.۲۵۶	مجموع تجارت اکو با سارک			
۱۲.۷۲۸.۲۲۵	۳۲.۴۳۲.۱۴۶	۷.۱۲	۱۵۵	واردات اکو از جی سی سی	جی سی سی
۸.۲۵۹.۳۹۷	۱۳.۳۶۱.۳۶۲		۶۱ / ۸	صادرات اکو به جی سی سی	
۲۰.۹۸۷.۶۲۲	۴۵.۷۹۳.۵۰۸	مجموع تجارت اکو با جی سی سی			
۳۱.۸۰۳.۰۴۵	۵۶.۹۷۱.۰۰۹	۱۳.۷۷	۷۹ / ۱۴	واردات اکو از آسه آن، سارک و جی سی سی	
۲۹.۳۹۲.۸۸۲	۳۱.۵۵۸.۹۹۹		۷ / ۳۷	صادرات اکو به آسه آن، سارک و جی سی سی	
۶۱.۱۹۵.۹۲۷	۸۸.۵۳۰.۰۰۸		۴۴ / ۶۷	تجارت اکو با سه منطقه مورد بررسی	

www.Trademap.org

اقلام عمده وارداتی از جهان / ۲۰۱۰

سارک	رادیاتور، چربی حیوانی و گیاهی، انواع روغن ماشین، سیمان، لوازم ماشین آلات، غلات، پنبه خام، نخ ریسندگی، انواع ماشین آلات، استیل، آهن و فولاد، محصولات پتروشیمی، سوخت معدنی نفت و محصولات تصفیه شده، دیگ بخار، وسایل نقلیه، تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی، پلاستیک، کاغذ و مقوا و روغن خوراکی و راکتورهای هسته ای، ماشین آلات نساجی و ریسندگی، مواد غذایی، تجهیزات حمل و نقل، سنگ طبیعی، ذغال سنگ و دیگر محصولات معدنی، جواهر، مواد شیمیایی، کود
آسه آن	روغن های سبک و فرآورده های نفتی، کنجاله و سایر آخال های جامد، دستگاه های مخابراتی، دستگاه های فرستنده رادیویی، محصولات نورد شده از آهن یا فولاد، پارچه های کشفاف، ماشین آلات حفر زمین و چاه، انواع داروها، محصولات الکترونیکی، سوخته های معدنی، تجهیزات حمل و نقل، غلات و حبوبات، ماشین آلات و تجهیزات صنعتی، آهن و فولاد، محصولات شیمیایی ارگانیک، محصولات پلاستیکی، تجهیزات مخابراتی و ارتباطی، نخ های ریسندگی، مبلمان، الماس، قطعات هواپیما، تجهیزات فرستنده، هواپیما، تجهیزات ارتباطی، قطعات ماشین های پردازشگر، گاز طبیعی، قطعات آنتن های هوای، ماشین آلات و تجهیزات، سوخته های معدنی، مواد شیمیایی، مواد غذایی، کالاهای مصرفی
جی سی سی	تجهیزات حمل و نقل، مواد شیمیایی، نفت خام، ماشین آلات و قطعات یدکی، مواد غذایی، آهن و فولاد، وسائل نقلیه، راکتورهای هسته ای و جوشاننده، تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی، هواپیما، فضاپیما و قطعات و اجزا آنها و ... مصالح ساختمانی، پوشاک و پارچه، ماشین آلات صنعتی

محصولات و صادرات عمده اکو به جهان / ۲۰۱۰

محصولات عمده کشاورزی	دانه های روغنی، زیتون، پسته، ذرت، سیب زمینی، صیفی جات، تنباکو، نیشکر، گندم، پنبه، میوه و سبزیجات، خشکبار، غلات، پوست بره و گوسفند، برنج، شیر، گوشت گاو و گوسفند، تخم مرغ، دام زنده، پشم گاو و گوسفند و بز
محصولات عمده صنعتی	صابون، مبلمان، کفش، کود شیمیایی، پوشاک، محصولات غذایی، منسوجات و البسه، محصولات دارویی، محصولات کاغذی، کود، میگو، روغن گیاهی و حیوانی، ماشین آلات کوچک، کفش، یخچال، لوازم منزل، موتورهای صنایع الکتریکی، طلا و فلزات نادر، تراکتور و ماشین آلات کشاورزی، موتورهای الکتریکی، مصالح ساختمانی
محصولات عمده معدنی	ذغال سنگ، طلا، مصالح ساختمانی، مس، روی، سرب، نفت خام، گاز طبیعی و پتروشیمی، اورانیوم، جیوه، مواد شیمیایی، ذغال سنگ، کروم، نیکل، طلا، باریت، آهن، اورانیوم، قلع، خاک نسوز، سنگ آهن و مس، سنگ گچ، نمک، سولفور، دولومیت، گوگرد
دیگر اقلام صادراتی اکو	تجهیزات حمل و نقل، محصولات از فولاد، گازهای نفتی، سایر فلزات، عناصر شیمیایی رادیو اکتیو، فرش و کفپوش های دستباف، کنجد، بادام و پسته تازه یا خشک شده، اقلام مربوط به ریسندگی و بافندگی، مصنوعات آلومینیوم، انرژی برق، سایر ماشین آلات

بررسی واردات عمده مناطق سارک، آسه آن و جی سی سی بعلاوه محصولات و صادرات عمده اکو طبق جداول بالا نشان دهنده وجود پتانسیل بالای صادرات بین این مناطق بوده و استنباطی بر فرضیه ضرورت وجود همکاری میان مناطق مورد بررسی در این مقاله است.

همانطور که از اطلاعات مندرج در جداول فوق نتیجه گیری میشود امکان ایجاد و تقویت جریان صادرات از اکو به دیگر مناطق مورد بررسی در این مقاله در کالاهایی همچون تجهیزات حمل و نقل، ذغال سنگ، مواد شیمیایی، مبلمان، برنج، گندم و دیگر غلات،

مصالح ساختمانی نظیر سیمان، آهن، فولاد و...، نفت، گاز طبیعی و پتروشیمی، پنبه، روغن گیاهی و نباتی، محصولات دارویی، محصولات غذایی و... وجود دارد. متقابلاً با بررسی تولیدات و صادرات عمده مناطق سارک، آسه آن و جی سی سی بعلاوه واردات عمده اکو، امکان صادرات کالاهای بسیاری همچون روغن نخل، محصولات دریایی، قهوه، کائوچو و... از این مناطق به منطقه اکو نیز به اثبات میرسد که بدلیل مبسوط شدن موضوع، نتیجه گیری لزوم همکاری میان مناطق مورد بررسی را به مطالب مورد اشاره در این مقاله بسنده میکنیم.

در راستای دستیابی به این هدف والا، لازم است با بسترسازی مناسب، به ارتقا تجارت بین اکو و این مناطق پرداخته شود. میبایست سیاست گذاران اقتصادی کشورهای عضو اکو، در جهت ترغیب فعالان اقتصادی بویژه بخش خصوصی منطقه، تلاش کنند تا حد امکان تجارت اکو با این مناطق را افزایش دهند.

پس از شناسایی کالاهای پتانسیل دار جهت صادرات از اکو به مناطق سه گانه نام برده؛ این افزایش صادرات از طریق استفاده از حداکثر ظرفیت تولیدی و منابع اولیه غیر قابل استفاده (مانند نیروی کار، ماشین آلات، زمین، مواد اولیه و...) است که این پدیده با افزایش صادرات کلی منطقه، به افزایش تراز تجاری اکو منجر میشود.

افزایش تولید و ارزش افزوده، با به حداکثر رساندن میزان استفاده از ظرفیتهای صنعتی، احداث منابع جدید و توسعه منابع موجود بر اساس مزیت نسبی، منجر به ایجاد اشتغال مولد و افزایش سطح درآمد عمومی جامعه اکو میشود.